

JE LAATSTE WOORDEN

Hugo Lambrechts-Augustijns

De brieven die Mary Wortly Montagu (1689-1762) vanuit de Orient aan haar vrienden in Engeland schreef, werden na haar dood uitgegeven. Zij was de dochter van Evelyn Pierrepont, destijds graaf van Kingston, later markies van Dorchester en hertog van Kingston. Haar moeder was lady Mary Feilding, een dochter van William Feilding, graaf van Denbigh. Als echtgenote van de Britse consul in Constantinopel (Istanbul) reisde zij drie jaar door Turkije en verwerkte deze ervaringen in haar brieven. Op haar sterfbed vatte zij haar avontuurlijk leven samen met een understatement: *“Het was allemaal heel interessant.”*

De eerste Italiaanse vrouwelijke arts, Maria Montessori (1870-1952) werd in 1900 als hoogleraar aan de universiteit van Rome aangesteld. Zij was een voorvechtster van de vrouwenemancipatie en zette zich in voor de afschaffing van de kinderarbeid. In 1907 stichtte zij het eerste kindertehuis voor drie- tot zesjarige arbeiderskinderen en sedertdien hield zij zich hoofdzakelijk bezig met de ontwikkelingsfasen van het kind. In haar ontwikkelde opvoedkunde hield zij rekening met de zelfontplooiing van het kind in de voorschoolse opvang met eigen scholen. Zij stierf met de verbaasde woorden: *“Ben ik niet meer nodig?”*

De Duitse filosoof Arthur Schopenhauer (1788-1860) groeide op in een koopmansfamilie met Hollandse wortels. In een brief uit 1857 schreef hij dat zijn vader Heinrich Floris nog goed Hollands sprak, maar hij in het geheel niet meer. Zijn moeder Johanna behoorde tot de kring van Goethe in Weimar. Schopenhauer maakt, evenals Kant, onderscheid tussen de verschijnselen en het *Ding an sich*. De wereld als wil en voorstelling kan worden beschouwd als een samenvatting van zijn filosofisch idealisme. In de wil leren we het *Ding an sich* van zeer nabij kennen. Schopenhauer stierf met de tevreden woorden: *“Fijn zo, dat hebben we helemaal niet zo slecht gedaan!”*

Literatuur:

Werner Fuld, *Lexicon van laatste woorden van beroemde mannen en vrouwen*, Amsterdam, 2003.